

Gyöngyszemek 19.
Életegyenleg (2 Tim 4,7)

Megilletődötten és kellő tisztelettel kell ezeket a szavakat olvasnunk. Magas kort megélt, de annak végét előre sejtő ember valószínűleg utolsó „helyzetjelentése“ ez. Mivel úgy érzi, hogy elérkezett elköltözése ideje, visszatekint és összegez. Három dolgot tart szükségesnek és felsorolásra érdemesnek: hogy nemes harcot vívott meg, hogy futását a célt szem előtt tartva folytatta le és hogy megtartotta a hitét. Rövid, frappáns, csaknem költői szárnyalású sor ez, amit még csak kiemel finom nyelvi megfogalmazása. Megtisztelőnek kellene tartanunk, hogy mint a hitben előttünk járóra nem csak emlékezünk, hanem eme „végrendeletének“ tükrében akár még mi magunk is vizsgálatot tarthatunk.

1.

Ha azt kérdeznénk, hogy mi készítette az apostolt erre a summázásra, akkor – a küszöbön állónak vélt elköltözése megsejtésén túl – még egy másik okot is látnunk kell. További soraiból megtudjuk, hogy számára egy egész életet betöltő feladat, az evangélium hirdetésének ügye volt a legfontosabb, – még ebben a feszült várakozásban is. Szinte megható, ahogy még a saját vége közeledte láttán is ez foglalkoztatja a legjobban. Fáj neki egyik volt munkatársa hűtlensége, két másik messzire távozása, egyet pedig maga küldött el. Ilyen körülmények között nem csoda, ha magára maradt és ezt még a mellette kitartó Lukács nevű munkatársa sem tudja enyhíteni. Levele folyamán még kétszer kéri nyomatékosan távollevő tanítványát, Timótheust, hogy „igyekezz minél előbb hozzám jönni“, még hozzá „a tél beállta előtt“. Emberileg nézve nagy csapásnak kell tekintenünk, hogy az idős misszionárius végül is szinte teljesen magára maradt. A kettő túl sok egy embernek: a vénséggel együtt járó bajok a vég felé haladva még megnőhetnek, s mindezeket még egyedül is kell feldolgoznia, magára hagyatva.

Levele olvasásánál azonban mégsem érzünk ki soraiból bármiféle keserűséget vagy hálátlanságot. Valószínűleg tisztában van azzal, hogy hosszú életéért inkább köszönetet kell mondania és így állnia a nagy bíró elé. Pillanatnyi helyzete leírásával foglalkozó levélrészlete – a bajok felsorolásán túl –, hálaadásszámba menő bizakodással fejeződik be: „Meg is szabadít engem az Úr minden gonosztól és bevisz az ő mennyei országába“ (4,18). Aki így bizakodik a jövőjét illetően, annak semmi oka múltja takargatására vagy szépíteni akarására. Inkább feltérképezi az elfutott évtizedeket, összefoglalja élete tartalmát és bizalommal teszi le Ura kezébe. Mielőtt még Elébe kellene lépnie, tanulságul még megírja tanítványának összegezését, – nyilván biztatásul és az erősítés szándékával.

2.

Azt mondja magáról, hogy megívta a nemes h a r c o t. Lehet, hogy erre sokan felkapják a fejüket, mert ennek olyan katonás a csengése, amitől – legalább is mi itt Európában –, igen elszoktunk. Mások igyekeznek a mindenféle harcra, háborúkra emlékeztető kifejezéseket törölni vallási szótárukból. Aminek jogosultságát az a visszatetszés is táplálja, hogy például az Ószövetség számtalan helyen ír le, nem ritkán, igen kegyetlen vérengzéseket, megtetézve azzal, hogy Isten rendeli, netán vezeti is őket.

Ettől a politikai színezetű félelemtől meg kell szabadulnia annak, aki a „nemes harcot“ próbálja megérteni. A megfelelő görög szó eredetileg versenyt, küzdelmet, fáradozást jelent, de az Újszövetségben sem jelent soha fizikai értelemben vett háborút vagy csatát. Ellenben, átvitt értelemben, mindazt a törekvést, munkát, szolgálatot, ami nem hull az ölünkbe, hanem amiért meg kell küzdeni, amiért harcolni kell, a szó legszorosabb értelmében. Ugyanezt a szót használja Pál apostol a következő két igében

is: „szeretném, ha tudnátok, hogy mennyit küzdök értetek“ (Kol 2,1), vagy hogy „az evangéliumot sok tusa ködös közben kell hirdetni“ (1Thes 2,2). Szó sincs tehát itt valami katonai erőmutogatásról, netán háborúról. Sokkal inkább tevékenységről, amelynek nagy tőkéje az evangélium, azaz az isteni szeretet meghirdetése. De mert ennek igen sok ellensége van, akik nem riadnak vissza, csak hogy megakadályozzák az evangéliumnak az emberi szívekben való befészkelődését, legalább is ellenállásra mindenképpen szükség van. Misszionáriusoktól tudjuk, hogy milyen szívós, hosszan tartó és nem mindig eredményes küzdelmet kell vívni egy lélek megmentéséért. Mégpedig nem csupán valami elméleti síkon, hanem nagyon is a mindennapi életbe beleágyazva: küzdeni kell a babonák, a hiedelmek, az ördög, a sötét hatalmak ellen, amelyek markukban tartják az embereket. Mennyi fáradásába kerül például egy misszionáriusnak, amíg meggyőzi az igével találkozókat, akinek még a saját családja bosszújától is tartania kell, ha elfogadja az evangéliumot! Ha egyszer ilyen szempontból olvassuk az apostoli leveleket, tárul fel előttünk ennek a küzdelemnek az igazi nagysága!

Gondoljunk a mi esetünkben Démásra, akiről szerzőnk szomorúan közli, hogy elhagyta őt, „mivel ehhez a világhoz ragaszkodott.“ Képzeld el, mennyit küzdött ezért az emberért, s most milyen keserű csalódottsággal kénytelen közölni, hogy ebben az esetben a Krisztust nem ismerő világ nyert csatát.

De ne feledkezzünk meg a magunk esetéről sem. Hányszor buktunk már el, lettünk hűtlenek az Úrhoz! És hányszor vagyunk kénytelenek elismerni – amennyiben őszinték vagyunk –, hogy a hűség harcában alul maradtunk. Krisztus követése soha nem luxuscsomag, amelyet csak ki kell bontanunk és a tartalmát a vitrinbe helyezni, hanem harc, küzdelem, sőt ellenállás által menthető meg. Gondoljunk Jézus mondatára: „Igyekeztek bemenni a szoros kapun“ (Lk 13,24). Kincs ez, amiért igyekezni kell, s ezt Jézus ugyanazzal a szóval fejezi ki, mint amit az apostol nemes harcnak nevez. Sőt azt is ugyanaz a szó fejezi ki, amikor az apostolnak meggyűlik a baja és önmagát legyőzve kell hűnek maradnia Istentől kapott megbízatásához (1Thes 2,2). És, ha mégis győzött, akkor akár „áldozatot“ is hozott, ahogy azt igénk előtti versében mondja: „nemsokára feláldoztatom“ (4,6).

A másik kijelentése még konkrétabb: futásomat elvégeztem. Magyar fordításunkból hiányzik valami, amit az apostol itt tulajdonképpen hangsúlyozni kíván. Elsősorban nem a futását, mint saját teljesítményt akarja itt kifejezni, hanem azt, hogy futása közben soha nem tévesztette szem elől a nagy célt, amely ennek a futásnak a végén kell álljon: az Istenhez eljutást, az örökéletet. Ezért van a kifejezésnek kettős értelme. Nem csupán lefutott életére tekint vissza, mintegy „az étellel betelten“, mert akkor ebben nagy adag önelégültség is szerepet kapna. Életének végső tartalmát és egyúttal mélységet is az adott, hogy a rábízott drága kincset, a gondjaira bízott evangéliumot megőrizhette és megoszthatta. Ez adta életének a mélységét. A kifejezés másik értelme szerint visszatekintése nem valami tökéletes életútra utal, hanem olyanra, amelynek célkitűzése eleve adott volt és csak ehhez kellett – bizonyára sok-sok hullámvölgyön keresztül is, eljutnia. Ezért bizvást mondhatja, hogy élete nem célt vesztett, elfuserált fércmunka, hanem a célba határozottan és eltökélten befutó megáldott pályafutása. Sem az egyik, sem a másik nem történhetett volna meg hit nélkül. Ez a hit tartotta meg őt és ő maga is a Szentlélek segítségével tartotta meg mindvégig. Harc, futás, hit, reményég, bizalom, olyan csodálatos harmóniát kölcsönöz csokor ez, amely az igaz keresztényt teszi ki. Boldog az, aki – akár ma, akár egy hosszú élet végén – ezt a csokrot mondhatja magáénak!

3.

Lehetnek azonban olyanok, akik ezeknek a szép szavaknak olvasása/hallgatása mellett sem hallgathatják el feltoluló kérdéseiket. Lehetséges egyáltalán ilyen csodálatos

harmónia egy keresztény életében? Azután: őszinte vallomása ez egy hívő embernek vagy csupán kitárulkozó magamutogatása egy extrovertált egoistának? Nem akar itt valaki előre inni a medve bőrére és elővételezi az isteni végső megmérettetést? És végül: lemásolható-e ez a hármas tagolású szép „recept“ a ma kereszténye számára? S ha igen, mennyiben?

A harmónia kérdésére azt felelhetjük, hogy az bizonyára nem idealista módon képzelhető el. A görög mitológia szerint Harmónia élete egyáltalán nem volt az. Még az esküvője napján kapott nyaklánc is csak szerencsétlenséget hozott rá és még lányait is elveszítette. Harmonikus életnek idealista értelemben alig is lehetne nevezni például Pál apostol életét, aki sajátságos módon majd hogy csak nem negatívumokban tudósít a saját életéről, pl. 2 Kor 11,21-33-ban. De a harmónia végső értelemben összeegyeztetést, az esetleg teljesen különböző egyes részek egymásra hangoltságát jelent. Így lehet harmonikus az élet, még akkor is, hogyha abban siker és kudarc, öröm és bánat, vígság és szomorúság, szenvedés és felszabadultság váltogatja egymást. Éppen ezeket „harmonizálhatja“ a hit, a remény, a bizalom. Azt gondolom, hogy az apostol életét pontosan ezek tartották harmóniában, s ő csak erről vall. Hogy ez a vallomása kitárulkozás-e csupán, azon el lehet gondolkodni. Kétség kívül vannak emberek, akik könnyedén, sőt szívesen viszik vásárra énjüknek legbelső érzéseit is. De ne feledkezzünk meg Jézus szaváról sem: „Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj“ (Mt 10,34). Ami pedig az isteni ítélet jogtalan elővételezését látna az apostol szavaiban, azt nehezen lehetne neki szemére vetni. Vallomását ugyanis azzal a feltétellel teszi, hogy „ama napon“ mindenki akkor kapja meg „az igazság koszorúját“, nem csak ő. A győzelmi koszorú pedig isteni ajándék mindazoknak, akik várják „az Úr megjelenését“ (4,8).

Lemásolható-e ez a hitvallás? Alázattal kell megvallanunk, hogy mi maiak nem vagyunk Krisztus első követői, hanem csak belépünk abba a „bizonyosságok fellegével“ jelölt nemzedékek százai gazdag sorába, akikről a Zsidókhöz írt levél szól. Legkeményebb harcunk, célt soha nem tévesztő pályafutásunk, hitben kitartásunk valamiképpen „lemásolása“ az előttünk járt hívőkének. Ez lehet teher, de lehet biztatás is. Az apostoli intésnek megfelelően: „Látván az ő cselekedeteiket, kövessétek hitüket“ (Zsid 13,7). Erre hívattunk el. Ámen

Gémes István